

Tartalomjegyzék

A szerzőről.....	xxvii
Bevezető helyett	xxix
Előszó	xxxv
Kinek szól a könyv?.....	xxxv
A könyv témaköre.....	xxxvi
Ami a könyv témakörén túlmutat.....	xxxvii
Köszönetnyilvánítás.....	xxxix
Információk.....	xl

I. rész: A támadó stratégiái

1. Bevezetés az élet játékaiba	3
1.1. Az önlemásoló struktúrák korai modelljei.....	4
1.1.1. Neumann János elmélete az önreprodukáló automatákról	4
1.1.2. Fredkin: szaporodó struktúrák	6
1.1.3. Conway: „Élet” játék	7
1.1.4. Core War: harci programok	11
1.2. A számítógép-vírusok születése	15
1.3. Automatizált többszöröző kód: a számítógép-vírusok elmélete és definíciója	16
Hivatkozások	19
2. A rosszindulatú programok elemzésének „varázsa”	21
2.1. A víruskutatás jellemző sémái.....	23
2.2. A vírusok elleni védelem fejlesztése	24
2.3. A rosszindulatú programok szóhasználata	25
2.3.1. Vírusok	25
2.3.2. Férgek.....	25
2.3.2.1. Levélférgek	26

2.3.2.2. Polipok	26
2.3.2.3. Nyulak.....	26
2.3.3. Logikai bombák.....	27
2.3.4. Trójai falvak	27
2.3.4.1. Hátsóajtó-programok (backdoor)	28
2.3.4.2. Jelszólopó vírusok.....	29
2.3.5. Baktériumok	29
2.3.6. Az alkalmazáshibát kihasználó vírusok	29
2.3.7. Letöltők	29
2.3.8. Tárcsázók	30
2.3.9. Dropperek.....	30
2.3.10. Injektorok.....	30
2.3.11. Automatizált jogosultságszerzők	31
2.3.12. Kitek (vírusgenerátorok)	31
2.3.13. Spammerprogramok	31
2.3.14. Flooderek.....	32
2.3.15. Billentyűnaplózók (keyloggerek).....	32
2.3.16. Rootkitek	32
2.4. Egyéb típusok.....	33
2.4.1. Viccprogramok	33
2.4.2. Hoaxok: lánclevelek	33
2.4.3. Egyéb kártevők: hirdető- és kémprogramok	34
2.5. A rosszindulatú számítógépes programok nevezéktana.....	35
2.5.1. <családnév>.....	36
2.5.2. <kártevőtípus>://	36
2.5.3. <platform>/.....	36
2.5.4. <csoporthív>	37
2.5.5. <fertőzési_hossz>	37
2.5.6. <változat>.....	37
2.5.7. [<mutáció>]	37
2.5.8. <módosítók>.....	37
2.5.9. :<lokalizációazonosító>	38
2.5.10. #<tömörítő>	38
2.5.11. @m vagy @mm.....	38
2.5.12. !<terjesztőspecifikus_megjegyzés>	38
2.6. A hivatalosan elismert platformnevek annotált listája	38
Hivatkozások	42
3. A kártékony kódok környezete.....	45
3.1. Függés a számítógép architektúrájától	47
3.2. Processzorfüggőség.....	48
3.3. Függés az operációs rendszertől	49
3.4. Függés az operációs rendszer verziójától	50

3.5. Fájrendszerfüggőség	51
3.5.1. Klasztervírusok	51
3.5.2. NTFS-folyamokat fertőző vírusok	53
3.5.3. NTFS tömörítési vírusok	53
3.5.4. Lemezképfájl-fertőzés	54
3.6. Fájlformátum-függőség	54
3.6.1. COM-vírusok a DOS rendszeren	54
3.6.2. EXE-vírusok a DOS rendszeren	54
3.6.3. NE- (New Executable) vírusok 16 bites Windows és OS/2 rendszereken	55
3.6.4. LX-vírusok az OS/2 rendszeren	55
3.6.5. PE-vírusok a 32 bites Windows rendszereken	56
3.6.5.1. A DLL-vírusok	57
3.6.5.2. Natív vírusok	58
3.6.6. ELF-vírusok a UNIX rendszereken	59
3.6.7. Meghajtóprogram-vírusok	60
3.6.8. Tárgykód- és LIB-vírusok	60
3.7. Függés az értelmezett környezettől	61
3.7.1. A Microsoft-alkalmazások makróvírusai	61
3.7.1.1. Makrórongálódás	64
3.7.1.2. Makrókonverzió	66
3.7.1.3. Nyelvfüggőség	66
3.7.1.4. Makróvírusok platformfüggősége	68
3.7.1.5. Makróevolúció és visszafejlődés	69
3.7.1.6. Forráskód, p-kód, végrehajtható kód	70
3.7.1.7. Osztódásos fertőzési stratégiát használó makróvírusok	71
3.7.1.8. Új képlet	72
3.7.1.9. Felhasználói makrók megfertőzése	72
3.7.1.10. Új fájlformátumok: XML	72
3.7.2. REXX-vírusok az IBM rendszereken	73
3.7.3. DCL- (DEC Command Language –DEC parancsnyelv) vírusok a DEC/VMS rendszereken	74
3.7.4. UNIX-shellszkriptek (csh, ksh és bash)	75
3.7.5. VBScript- (Visual Basic Script) vírusok a Windows rendszereken	76
3.7.6. BATCH-vírusok	76
3.7.7. Instant üzenetküldő vírusok az mIRC és a pIRCH szkriptekben	78
3.7.8. SuperLogo vírusok	78
3.7.9. JScript-vírusok	80
3.7.10. Perl-vírusok	80

3.7.11. HTML-levélbe ágyazott JellyScript nyelvű WebTV-féreg	81
3.7.12. Python-vírusok	81
3.7.13. VIM-vírusok	82
3.7.14. EMACS-vírusok	82
3.7.15. TCL-vírusok	82
3.7.16. PHP-vírusok	82
3.7.17. MapInfo-vírusok	83
3.7.18. ABAP-vírusok a SAP rendszereken	83
3.7.19. Windows-súgófájlvírusok – amikor megnyomjuk az F1-et	84
3.7.20. JScript-vírusok az Adobe PDF-dokumentumokban	84
3.7.21. AppleScript-függőség	85
3.7.22. ANSI-függőség	85
3.7.23. Macromedia Flash ActionScript-vírusok	85
2.7.24. HyperTalk-szkriptvírusok	86
3.7.25. AutoLisp-szkriptvírusok	87
3.7.26. Registry-függőség	88
3.7.27. PIF- és LNK-függőségek	88
3.7.28. Lotus Word Pro makróvírusok	89
3.7.29. AmiPro dokumentum vírusok	89
3.7.30. Corel Script-vírusok	90
3.7.31. Lotus 1-2-3 makrófüggőség	90
3.7.32. Windowsos telepítésszkript-függőség	91
3.7.33. AUTORUN.INF és Windows INI-fájlfüggőség	91
3.7.34. HTML- (hipertext jelölőnyelv) függőség	92
3.8. Függés a sebezhetőség fajtájától vagy jelenlététől	92
3.9. Dátum- és időfüggőség	93
3.10. JIT-függőség: a Microsoft .NET vírusai	93
3.11. Függés a tömörített fájlformátumtól	94
3.12. Függés a fájlformátumtól a kiterjesztés alapján	95
3.13. Függés a hálózati protokolltól	97
3.14. Forráskód-függőség	97
3.14.1. Forráskód-trójaivírusok	98
3.15. Erőforrás-függőség a Mac és a Palm rendszerekben	99
3.16. Függés a befogadó fájl méretétől	100
3.17. Hibakereső-függőség	101
3.17.1. Hibakeresőre támaszkodó szándékolt vírusok	102
3.18. Függés a fordító és a kapcsolatszerkesztő (linker) programtól	103
3.19. Függés az eszközfordító rétegtől (Device Translator Layer)	103

3.20. Függés a beágyazott objektum beillesztésétől	107
3.21. Függés az önálló környezettől.....	108
3.22. Többrészes (multipartite) vírusok	109
3.23. Összegzés.....	110
Hivatkozások	111
4. A fertőzési stratégiák osztályozása	115
4.1. Bootvírusok.....	115
4.1.1. Módszerek a fő rendszerindító rekord (MBR) megfertőzésére	117
4.1.1.1. Az MBR megfertőzése a rendszerbetöltő kód cseréjével	117
4.1.1.2. Az MBR-kód cseréje mentés nélkül.....	118
4.1.1.3. Az MBR megfertőzése a partíciótábla-bejegyzések módosításával	119
4.1.1.4. Az MBR elmentése a merevlemez végére	119
4.1.2. Módszerek DOS-rendszerindító rekord megfertőzésére	119
4.1.2.1. Szokásos rendszerindítás-fertőző módszerek.....	119
4.1.2.2. Külön szektorokat formázó bootvírusok.....	120
4.1.2.3. Szektorokat hibásnak megjelölő bootvírusok	121
4.1.2.4. Az eredeti rendszerindító szektort el nem mentő bootvírusok	121
4.1.2.5. A rendszerindító szektort a lemez végére másoló bootvírusok	121
4.1.3. A Windows 95 működése közben is futó bootvírusok	122
4.1.4. Rendszerindító fájlképekre épülő lehetséges támadások hálózati környezetben	122
4.2. Módszerek fájlok megfertőzésére	123
4.2.1. Felülíró vírusok.....	123
4.2.2. Véletlenszerűen felülíró vírusok	125
4.2.3. Hozzáfűző vírusok.....	125
4.2.4. Eléfűző vírusok	127
4.2.5. Klasszikus parazitavírusok	128
4.2.6. Üregkitöltő vírusok.....	129
4.2.7. Széttördelt üregkitöltő vírusok	130
4.2.8. Tömörítővírusok.....	132
4.2.9. Amóbvírusok	132
4.2.10. Beágyazott visszafejtő módszer	133
4.2.11. Beágyazottvisszafejtő- és vírustörzsmódszer	135
4.2.12. Álcázott trükkös ugrásmódszer	136
4.2.13. Belépési pontot elrejtő (EPO) vírusok	137
4.2.13.1. Alapvető EPO-módszerek a DOS rendszerben	137
4.2.13.2. Speciális EPO-módszerek a DOS rendszerben	139
4.2.13.3. EPO-vírusok 16 bites Windows rendszereken.....	140

4.2.13.4. API-hurok-módszer a Win32 rendszereken	141
4.2.13.5. Függvényhívás-hozzáférés a Win32 rendszereken.....	143
4.2.13.6. Beemelttábla-csere a Win32 rendszereken.....	144
4.2.13.7. Utasítás-nyomonkövető módszer a Win32 rendszereken.....	145
4.2.13.8. „Ismeretlen” belépési pontok használata	145
4.2.13.9. Kódintegráció-alapú EPO-vírusok.....	146
4.2.14. A jövő fertőzési módszerei: kódépítők	147
4.3. Részletesen a Win32-vírusokról	148
4.3.1. A Win32 API és a támogató platformok	148
4.3.2. 32 bites Windows rendszerek fertőzési módszerei.....	150
4.3.2.1. Bevezetés a hordozható, futtatható (PE) fájlformátumba	151
4.3.2.1.1. A PE-fejrész	152
4.3.2.1.2. A szekciótábla és a leggyakoribb szekciók.....	155
4.3.2.1.3. PE-fájl-betöltés: hogyan kapcsolódnak a DLL-ek a végrehajtható fájllokhoz?	158
4.3.2.1.4. PE-fájl-exportok	160
4.3.2.2. Első generációs Windows 95-ös vírusok	161
4.3.2.2.1. Fejrészfertőzés.....	162
4.3.2.2.2. Elérfűző vírusok.....	162
4.3.2.3. Hozzáfűző vírusok, amelyek nem vesznek fel új szakaszfejrészt.....	163
4.3.2.4. Hozzáfűző vírusok, amelyek nem módosítják a belépési pontot.....	164
4.3.2.5. KERNEL32.DLL-fertőzés	164
4.3.2.6. Kísérő fertőzések	165
4.3.2.7. Széttördelt üregkitöltő fertőzés	165
4.3.2.8. Régi EXE-fejrész Ifanew mezőjének módosítása	166
4.3.2.9. VxD-alapú Windows 95-ös vírusok.....	167
4.3.2.10. VxD-ként működő PE-vírusok.....	167
4.3.2.11. VxD-fertőzés	168
4.3.2.12. A DLL-betöltés fertőzési módszere.....	169
4.3.3. Win32- és Win64-vírusok a Microsoft Windows rendszerben?	169
4.3.3.1. A Windows 95 és az NT rendszerbetöltőinek lényeges eltérései.....	170
4.4. Összegzés	172
Hivatkozások	172

5. A memórián belüli stratégiák osztályozása	173
5.1. Közvetlenül fertőző vírusok.....	173
5.2. Memóriában maradó vírusok	174
5.2.1. Megszakításkezelés és behurkolás	175
5.2.2. Behurkoló rutinok INT 13h-n (bootvírusok)	178
5.2.3. Behurkoló rutinok INT 21h-n (fájlvírusok)	180
5.2.4. Általános memóriatelepítési technikák a DOS-ban	183
5.2.4.1. Önfelderítő módszerek a memóriában	185
5.2.5. Lopakodó vírusok.....	186
5.2.5.1. Féllopakodó (könyvtárlopakodó).....	186
5.2.5.1.1. VxDCall-INT21_elosztókezelő.....	187
5.2.5.1.2. Importcím tábla (IAT) hurkolása	188
5.2.5.2. Olvasáslopakodó	189
5.2.5.3. Olvasáslopakodó a Windowsban.....	190
5.2.5.4. Teljesen lopakodó vírusok	191
5.2.5.5. Klaszter- és szektorszintű fájllopakodó.....	193
5.2.5.6. Hardverszintű lopakodó.....	194
5.2.6. Lemezgyorsítótár- és rendszerpuffer-fertőzés.....	195
5.3. Átmenetileg a memóriában maradó vírusok	196
5.4. Részcsereelő vírusok (helycserés támadás)	197
5.5. Vírusok a folyamatokban (felhasználói módban)	197
5.6. Kernelmódú vírusok (Windows 9x/Me)	199
5.7. Kernelmódú vírusok (Windows NT/2000/XP)	199
5.8. A hálózaton keresztül memóriába fecskendező	
vírusok	202
Hivatkozások	202
6. Alapvető önvédelmi stratégiák	203
6.1. Csatornatechnikát (tunneling) alkalmazó vírusok.....	203
6.1.1. Az eredeti kezelő memória-ellenőrzése.....	203
6.1.2. Felderítés a hibakereső interfész segítségével.....	204
6.1.3. Kódemuláció-alapú csatornatechnika	204
6.1.4. A lemez elérése a port I/O segítségével	205
6.1.5. Nem dokumentált függvények használata.....	205
6.2. Védekező vírusok	205
6.2.1. Visszafejtés-mentesítés	206
6.2.2. Titkosított adatok	206
6.2.3. Kódösszszavarás az elemzés elkerüléséért	208
6.2.4. Utasításkód-keverésre épülő kódolási zűrzavar	209
6.2.5. Az ellenőrző szám használata	209
6.2.6. Tömörített, obfuscate kódolás	210

6.2.7. Hibakeresés-ellenes technikák	211
6.2.7.1. Az INT1 és az INT3 hurkolása x86 esetén.....	211
6.2.7.2. Az INT1 és az INT3 megszakításvektorainak kiszámítása	212
6.2.7.3. A forráskód ellenőrző számának kiszámítása a töréspontok észleléséhez	212
6.2.7.4. A verem állapotának ellenőrzése a forráskód végrehajtásakor	212
6.2.7.5. INT 1 vagy INT 3 használata másik megszakítás végrehajtására	213
6.2.7.6. Az INT 3 használata kernelmódba lépéshez a Windows 9x rendszeren	213
6.2.7.7. Az INT 0 használata nullával való osztás kivételének a generálásához.....	214
6.2.7.8. Az INT 3 felhasználása kivétel generálására	214
6.2.7.9. A Win32 használata IsDebuggerPresent() API-val	215
6.2.7.10. Hibakereső program érzékelése rendszerleíró adatbáziskulcsok keresésével	215
6.2.7.11. Hibakereső program érzékelése illesztőprogram- listázással vagy memóriaátvizsgálással	215
6.2.7.12. Visszafejtés SP és ESP (veremmutató) segítségével	215
6.2.7.13. A vírustörzs fordított visszafejtése	215
6.2.7.14. Az előzetes letöltősor támadásai (és amikor visszafelé sülnek el).....	216
6.2.7.15. A billentyűzet letiltása	217
6.2.7.16. Kivételkezelők használata	217
6.2.7.17. A hibakeresési regiszterek (DRn) tartalmának törlése.....	217
6.2.7.18. A videomemória tartalmának ellenőrzése	218
6.2.7.19. A TIB (szálinformációs blokk) tartalmának ellenőrzése	218
6.2.7.20. A CreateFile() API használata (a „Billy Belcebu” módszer).....	218
6.2.7.21. Hamming-kód alkalmazása a megszakítási pontok támadására.....	218
6.2.7.22. Obfuscate fájlformátumok és belépési pontok	219
6.2.8. Antiheurisztika	219
6.2.8.1. Támadások az első generációs Win32-heurisztikák ellen.....	220
6.2.8.1.1. Új PE-fájl-fertőzési technikák	220
6.2.8.1.2. Egynél több vírussekcio	221
6.2.8.1.3. A gazdafájl fejrészét titkosító eléfűző vírusok.....	221
6.2.8.1.4. A kihasználatlan terület első szakaszának fertőzése.....	222

6.2.8.1.5. Az első szakasz fertőzése a fájlszakaszok elmozdításával.....	222
6.2.8.1.6. Az első szakasz fertőzése tömörítéssel.....	222
6.2.8.1.7. A belépési pontot elhomályosító technikák	223
6.2.8.1.8. Véletlenszerű belépési pont kiválasztása a kódszakaszban	223
6.2.8.1.9. A fordítóigazítási terület újrahasznosítása	224
6.2.8.1.10. Vírusok, amelyek egyetlen szakaszt sem változtatnak írhatóvá	224
6.2.8.1.11. Pontos fájlfertőzés	224
6.2.8.1.12. Az ellenőrző szám újraszámítása	224
6.2.8.1.13. Meglévő szakaszok újraszámítása	225
6.2.8.1.14. A fejrészfertőzés elkerülése	225
6.2.8.1.15. Importálás megakadályozása sorszámokkal	225
6.2.8.1.16. A nincs CALL-to-POP trükk.....	226
6.2.8.1.17. A kód méret helyreállítása a fejrészben	226
6.2.8.1.18. Nincs API-sztring-használat	227
6.2.9. Emulációellenes technikák.....	227
6.2.9.1. A tömörítő (FPU) utasításainak használata	228
6.2.9.2. MMX-utasítások alkalmazása	228
6.2.9.3. Strukturált kivételkezelés használata	229
6.2.9.4. Véletlenszerű víruskód végrehajtása: ez ma vírusnak számít?.....	229
6.2.9.5. Dokumentálatlan CPU-utasítások használata.....	230
6.2.9.6. A víruskód brute-force visszafejtésének alkalmazása	230
6.2.9.7. Többszálás vírusfunkció alkalmazása	231
6.2.9.8. Megszakítások alkalmazása polimorfikus visszafejtőkben	231
6.2.9.9. A vezérlés átadása a víruskódnak API használatával.....	231
6.2.9.10. Hosszú hurkok	232
6.2.10. Csalielkerülő (antigoat) vírusok	232
6.3. Agresszív retrovírusok.....	232
Hivatkozások	235
7. Fejlett kódevolúciós eljárások és vírusgeneráló csomagok	237
7.1. Bevezetés	237
7.2. A kód evolúciója.....	237
7.3. Titkosított vírusok	238
7.4. Oligomorf vírusok	244

7.5. Polimorf vírusok	245
7.5.1. Az 1260 vírus	246
7.5.2. A Dark Avenger Mutation Engine (MtE)	247
7.5.3. 32 bites polimorf vírusok	249
7.6. Metamorf vírusok	253
7.6.1. Mi is az a metamorf vírus?	254
7.6.2. Egyszerű metamorf vírusok	255
7.6.3. Bonyolultabb metamorf vírusok és permutációs eljárások	257
7.6.4. Más alkalmazások megváltoztatása: a végső vírusgenerátor?.....	259
7.6.5. Fejlett metamorf vírusok: a Zmist	261
7.6.5.1. Inicializálás.....	262
7.6.5.2. Közvetlen műveleti fertőzés.....	262
7.6.5.3. Permutáció.....	262
7.6.5.4. Hordozható futtatható állományok fertőzése	262
7.6.5.5. Kódintegráció.....	264
7.6.6. {W32, Linux}/Simile: Egy keresztplatform-metamorfmotor	265
7.6.6.1. Reprodukciós rutin	265
7.6.6.2. EPO-mechanizmus	265
7.6.6.3. A polimorf dekódoló.....	265
7.6.6.4. A metamorf folyamat	267
7.6.6.5. Reprodukció	268
7.6.6.6. Aktív tartalom	268
7.6.7. A sötét jövő – MSIL metamorf vírusok	269
7.7. Vírus-összeállító készletek	271
7.7.1. VCS (Virus Construction Set)	272
7.7.2. GenVir	272
7.7.3. VCL (Virus Creation Laboratory)	272
7.7.4. PS-MPC (Phalcon-Skism Mass-Produced Code Generator)	273
7.7.5. NGVCK (Next Generation Virus Creation Kit)	274
7.7.6. Egyéb csomagok és kódmódosítók	274
7.7.7. Megengedett a vírusgeneráló eszközök tesztelése?	275
Hivatkozások	276
8. Osztályozás a szöveges kimenet (payload) szerint....	279
8.1. Aktív tartalom nélkül	279
8.2. Nem szándékoltan romboló tartalom	280
8.3. Nem káros tartalom	281
8.4. Némileg káros tartalom	283

8.5. Rendkívül káros tartalom	284
8.5.1. Adatokat felülíró vírusok	284
8.5.2. Data diddler (adattönkretevő) vírusok	286
8.5.3. Adattitkosító vírusok: a „jó, a rossz és a csúf”	286
8.5.4. Hardverrombolók	288
8.6. Túlterheléses (DoS) támadások	289
8.7. Adatlopás: pénzkeresés vírusokkal.....	291
8.7.1. A jelszóadászat-támadás	292
8.7.2. Hátsó ajtót (backdoor) tartalmazó vírusok.....	293
8.8. Összegzés	295
Hivatkozások	295
9. A számítógépes férgek stratégiái	297
9.1. Bevezetés	297
9.2. A számítógépes férgek általános szerkezete	298
9.2.1. Célmeghatározó modul	299
9.2.2. Fertőzés-továbbterjesztő modul	299
9.2.3. Távirányítás és frissítőinterfész	299
9.2.4. Életciklus-vezérlő modul	300
9.2.5. Aktív tartalom.....	301
9.2.6. Önkövetés	302
9.3. A célmeghatározó modul	302
9.3.1. E-mail címek gyűjtése	302
9.3.1.1. Címjegyzékféreg	303
9.3.1.2. Fájllemez-támadások a merevlemezen.....	303
9.3.1.3. NNTP-alapú e-mail kollektorok	304
9.3.1.4. E-mail címek gyűjtése a weben	305
9.3.1.5. E-mail címek gyűjtése ICQ-n keresztül	305
9.3.1.6. Felhasználói SMTP és hírcsoport hozzáféréseinek ellenőrzése menet közben	306
9.3.1.7. Összetett módszerek	307
9.3.2. Hálózati megosztásfelsoroló támadások.....	307
9.3.3. Hálózatletapogatás és célazonosítás.....	309
9.3.3.1. Letapogatás előre meghatározott osztálytáblával: a Linux/Slapper féreg	310
9.3.3.2. Véletlenszerű letapogatás: a W32/Slammer féreg.....	312
9.3.3.3. Összetett letapogatómetódusok: a W32/Welchia féreg.....	313
9.4. A fertőzések továbbterjesztése.....	314
9.4.1. Hátsó ajtós módszerrel megrongált rendszerek támadása.....	314
9.4.2. Egyenrangú hálózatok támadása	315

9.4.3. Támadás azonnali üzenetküldéssel	316
9.4.4. E-mailes féregtámadások és megtévesztési módszerek	317
9.4.5. E-mail csatolmányok beszúrása.....	317
9.4.6. SMTP-proxy-alapú támadások	318
9.4.7. SMTP-támadások	319
9.4.8. SMTP-továbbterjedés MX-lekérdezést használó szteroidokon	321
9.4.9. NNTP-támadások (Network News Transfer Protocol – hálózati hírtovábbítási protokoll)	322
9.5. Általános módszerek a féregkód átvitelére és végrehajtására	322
9.5.1. Végrehajthatóparancskód-alapú támadások.....	322
9.5.2. Hivatkozás webhelyekre vagy webproxykra	323
9.5.3. HTML-alapú levelek.....	324
9.5.4. Távoli bejelentkezésen alapuló támadások	324
9.5.5. Támadások forráskódok beszúrásával.....	325
9.5.6. Burokkódalapú támadások	326
9.6. A számítógépes férgek frissítési stratégiái	328
9.6.1. Hitelesített frissítések a weben vagy a hírcsoportokon	330
9.6.2. Hátsóajtó-alapú frissítések	334
9.7. Távvezérlés jelek küldésén keresztül.....	335
9.7.1. Egyenrangú hálózatok vezérlése	336
9.8. Szándékolt és véletlenszerű kölcsönhatások.....	338
9.8.1. Együttműködés	338
9.8.2. Verseny.....	340
9.8.3. A jövő: egyszerű féregkommunikációs protokoll?.....	342
9.9. A vezeték nélküli mobileszközök férgek.....	342
Hivatkozások	344

II. rész: A védelmező stratégiái

10. Biztonsági rések, sebezhető pontok és puffer-túlcsoordulásos támadások	349
10.1. Bevezetés.....	349
10.1.1. Az összetett támadás meghatározása.....	349
10.1.2. A fenyegetés	350
10.2. Háttér	351
10.3. A sebezhetőségek típusai.....	352
10.3.1. Puffertúlcsoordulás	352
10.3.2. Első generációs támadások	353

10.3.2.1. Túlsordulás egy verempufferben	353
10.3.2.2. A verempufferben történt túlsordulás kihasználása	354
10.3.2.3. A veremalapú túlsordulási sebezhetőségek okai	354
10.3.3. Második generációs támadások	355
10.3.3.1. Eggyel elszámolt túlsordulások	355
10.3.3.2. Túlsordulások a dinamikus memóriaterületen.....	356
10.3.3.3. A dinamikus memóriaterület.....	356
10.3.3.4. A sebezhető kód	357
10.3.3.5. A túlsordulás kihasználása	358
10.3.3.6. Függvénymutatók	360
10.3.4. Harmadik generációs támadások	361
10.3.4.1. Format string támadások	361
10.3.4.2. A dinamikus memóriaterület kezelése.....	366
10.3.4.3. A bevitel ellenőrzése	367
10.3.4.4. URL-kódolás és -gyűjtés.....	367
10.3.4.5. MIME-fejrész elemzése	369
10.3.4.6. Az alkalmazás jogainak ellenőrzése	370
10.3.4.7. Biztonságos ActiveX-vezérlők a szkriptíráshoz	370
10.3.4.8. A rendszer módosítása	371
10.3.4.8.1. A NetWare ExecuteOnly attribútum: veszélyesnek tekintik.....	371
10.3.4.8.2. Csak végrehajtható?	372
10.3.4.8.3. Következtetések	374
10.3.4.9. Hálózatfelsorolás	375
10.4. A jelenlegi és a korábbi veszélyek.....	376
10.4.1. A Morris internetes féreg, 1988 (veremtúlsordulás a futtatási burokkódban)	376
10.4.2. Linux/ADM, 1998 (a Morris féreg utánzója)	378
10.4.3. A CodeRed-kitörés, 2001 (a kódinjektáló támadás).....	379
10.4.3.1 A puffertúlsordulás részletei.....	380
10.4.3.2. A kivételkeret sebezhetősége.....	382
10.4.4. Linux/Slapper féreg, 2002 (példa a dinamikus memóriaterület túlsordulására)	382
10.4.4.1. A támadás	383
10.4.4.2. A puffertúlsordulás	383
10.4.4.3. Duplázás	384
10.4.4.4. A dinamikusmemória-terület címének megszerzése	385
10.4.4.5. Visszaélés a glibc-vel.....	385
10.4.4.6. Burókkód és fertőzés	387
10.4.4.7. Aki bújt, aki nem.....	387
10.4.4.8. P2P-támadóhálózat	388

10.4.4.9. A Linux/Slapper-támadásból levont következtetések	388
10.4.5. W32/Slammer féreg, 2003. január (az apró féreg)	389
10.4.5.1. A kihasználás felépítése.....	389
10.4.5.2. Problémák az ssnnetlib.dll-ben (SQL Server 2000).....	389
10.4.5.3. Az irányítás átvétele	390
10.4.5.4. Inicializálás.....	390
10.4.5.5. Reprodukció	391
10.4.5.6. A Slammer féreg támadásából levont következtetések	391
10.4.6. Blaster féreg, 2003. augusztus (burokkódalapú támadás Win32 rendszerek ellen).....	392
10.4.6.1. Minden rendszer mehet	392
10.4.6.2. SP4, SP3, SP2, SP1 – gyújtás!	392
10.4.6.3. Második lépés: a shell	393
10.4.6.4. „Egy kis baj van”	393
10.4.6.5. A „pángalaktikus gégepukkasztó”	393
10.4.6.6. MS-DoS	394
10.4.7. Általános puffertúlsordulás számítógépes vírusokban	394
10.4.8. A W32/Badtrans.B@mm leírása	395
10.4.8.1. A MIME kihasználása.....	395
10.4.9. A W32/Nimda.A@mm	395
10.4.9.1. Az IIS biztonsági rés	396
10.4.10. A W32/Bolzano leírása.....	396
10.4.10.1. Az operációs rendszer kernelének a módosítása	397
10.4.11. A VBS/Bubbleboy leírása	398
10.4.11.1. A szkriptíráshoz biztonságos ActiveX-vezérlő kihasználása	398
10.4.12. A W32/Blebla leírása	399
10.4.12.1. Az ActiveX és a gyorsítótár megkerülésének kihasználása	399
10.5. Összegzés.....	400
Hivatkozások	401
11. Vírusvédelmi módszerek	403
11.1. A víruskeresők első generációja	405
11.1.1. Sztringátvizsgálás	405
11.1.2. Helyettesítőkarakterek	407
11.1.3. Rossz párosítások.....	409
11.1.4. Általános észlelés.....	409
11.1.5. Hashalgoritmusok alkalmazása	409
11.1.6. Könyvjelzők.....	410

11.1.7. Top-and-tail átvizsgálás	411
11.1.8. Belépéspont- és fixpont-átvizsgálás.....	411
11.1.9. Hipergyors lemezhozzáférés.....	413
11.2. A víruskeresők második generációja.....	413
11.2.1. Intelligens átvizsgálás	413
11.2.2. Csontvázészlelés	414
11.2.3. Majdnem pontos azonosítás	414
11.2.4. Pontos azonosítás.....	415
11.3. Algoritmikus felismerési módszerek	417
11.3.1. Szűrés	419
11.3.2. Statikus visszafejtő észlelése	420
11.3.3. A röntgenmódszer	422
11.4. Kódemulálás	426
11.4.1. Titkosított és polimorf vírusok észlelése emulációval	430
11.4.2. Dinamikusvisszafejtő-észlelés.....	433
11.5. A metamorf vírusok elleni védekezés.....	435
11.5.1. Geometrikus észlelés	435
11.5.2. Visszafejtési módszerek.....	436
11.5.3. Emulátorok alkalmazása a nyomon követéshez	437
11.5.3.1. Az ACG minta észlelése	438
11.5.3.2. Az Evol-minta észlelése	438
11.5.3.3. Negatív és pozitív funkciók.....	439
11.5.3.4. Emulátoralapú heurisztikák	439
11.6. A 32 bites Windows-vírusok heurisztikus elemzése	441
11.6.1. A kódvégrehajtás az utolsó részben kezdődik	442
11.6.2. A gyanús rész jellemzői	442
11.6.3. A virtuális méret helytelen a PE-fejrészben	442
11.6.4. Lehetséges „rés” a részek között	442
11.6.5. Gyanús programkód átirányítása	443
11.6.6. Gyanús kódrésznev	443
11.6.7. Lehetséges fejrészfertőzés	443
11.6.8. Gyanús import a KERNEL32.DLL könyvtárból sorszám szerint	443
11.6.9. Javított importcímtáblázat	444
11.6.10. Több PE-fejrész	444
11.6.11. Több Windows-fejrész és gyanús KERNEL32.DLL-importok.....	444
11.6.12. Gyanús áthelyezések	444
11.6.13. A kernel keresése	445
11.6.14. Kernelinkonzisztencia	445
11.6.15. Egy rész betöltése a VMM-címtérbe	445
11.6.16. Hibás kódméret a fejrészben	446
11.6.17. Gyanús jelölőkombináció-példák	446

11.7. Heurisztikus elemzés neurális hálózatokkal.....	447
11.8. Szokásos és általános helyreállítási módszerek	449
11.8.1. Szabványos vírusirtás	450
11.8.2. Generikus visszafejtők	451
11.8.3. Hogyan működik a generikus vírusirtó?	451
11.8.4. Hogyan győződhet meg a vírusirtó arról, hogyan a fájl fertőzött?	452
11.8.5. Hol található a gazdafájl eredeti vége?.....	452
11.8.6. Hányféle vírustípust kezelhetünk így?.....	452
11.8.6.1. Betöltőszektor-vírusok	453
11.8.6.2. Fájlvírusok.....	453
11.8.7. A generikus javítás heurisztikai	454
11.8.8. Általános vírusirtási példák.....	455
11.9. Immunizálás	456
11.10. Hozzáférés-szabályozó rendszerek	457
11.11. Épségellenőrzés	458
11.11.1. Hibás észlelések.....	459
11.11.2. Tiszta kiindulóállapot.....	460
11.11.3. Sebesség	460
11.11.4. Speciális objektumok	460
11.11.5. A módosított objektumok szükségessége.....	461
11.11.6. Lehetséges megoldások	461
11.12. Meghatározott viselkedés megakadályozása.....	462
11.13. Gumiszoba (Sandboxing).....	464
11.14. Összegzés.....	465
Hivatkozások	465
12. Memóriaátvizsgálás és vírusirtás	469
12.1. Bevezetés.....	470
12.2. A Windows NT virtuálismemória-rendszere.....	472
12.3. Virtuális címterületek.....	474
12.4. Memóriavizsgálat felhasználói üzemmódban.....	478
12.4.1. Az NtQuerySystemInformation() titkai	479
12.4.2. Általános folyamatok és különleges rendszerjogosultságok.....	480
12.4.3. Vírusok a Win32-alrendszerben.....	481
12.4.4. Saját lapokat kiosztó Win32-vírusok	482
12.4.5. Natív Windows NT-szolgáltatás-vírusok.....	484
12.4.6. Rejtett ablakfolyamatokat használó Win32-vírusok	484
12.4.7. Végrehajtott kép részét képező Win32-vírusok	485

12.5. A memóriavizsgálat és a lapozás	487
12.5.1. Folyamatok és átvizsgáló fájlképek felsorolása	489
12.6. Vírusirtás a memóriából.....	489
12.6.1. Adott, víruskódot tartalmazó folyamat befejezése.....	489
12.6.2. Víruszálak felismerése és leállítása	490
12.6.3. Víruskód kijavítása aktív lapokon	493
12.6.4. Hogyan végezzük el betöltött DLL-k és futó alkalmazások vírusirtását?	494
12.7. Memóriavizsgálat kernelmódban	494
12.7.1. A folyamatok felhasználói címtérének átvizsgálása	495
12.7.2. Az NT-szolgáltatás API belépési pontjainak meghatározása	495
12.7.3. Fontos NT-funkciók kernelmódu memóriaátvizsgálás esetén.....	496
12.7.4. Folyamatkontextus	497
12.7.5. A címtér felső 2 GB-jának átvizsgálása.....	498
12.7.6. Hogyan inaktíválhatjuk a szűrő-illesztő programokat megtámadó vírusokat?	498
12.7.7. Csak olvasható kernelmémória kezelése.....	500
12.7.8. 64 bites platformok kernelmódu memóriaátvizsgálása.....	501
12.8. Lehetséges támadások a memóriavizsgálat ellen.....	503
12.9. Összegzés és továbblépés.....	504
Hivatkozások	506
13. Féregblokkolási módszerek és állomásalapú betörésmegelőzés.....	507
13.1. Bevezetés	507
13.1.1. Parancsfájl-blokkolás és az SMTP-férgek blokkolása	508
13.1.2. Újszerű támadások blokkolása: CodeRed, Slammer	512
13.2. Módszerek a puffertúlcsordulást okozó támadások elhárítására.....	512
13.2.1. A forráskódok felülvizsgálata.....	514
13.2.1.1. Biztonsági frissítések	514
13.2.2. A fordítóprogramok szintjén alkalmazható megoldások	516
13.2.2.1. A StackGuard	517
13.2.2.2 A ProPolice program	518
13.2.2.3 A Microsoft Visual Studio .NET 2003 7.0 és 7.1.....	519
13.2.3. Operációsrendszer-szintű megoldások és futásidejű kiterjesztések	523
13.2.3.1. Solaris SPARC-processzoron	523

13.2.4. Az alrendszer kiterjesztései – Libsafe	524
13.2.5. Kernelmódú kiterjesztések.....	525
13.2.6. Programterelés.....	527
13.3. Módszerek a férgek blokkolására.....	527
13.3.1. Beszúrt kód észlelése	528
13.3.1.1. Héjkódok blokkolása a kódbeszúrási észleléssel	529
13.3.2. A küldés blokkolása. Példa az önmagát továbbküldő kód blokkolására	534
13.3.2.1. A W32/Slammer féreg blokkolása.....	535
13.3.2.2. A W32/CodeRed féreg blokkolása	536
13.3.3. A kivételkezelők érvényesítése	537
13.3.3.1. A kivételkezelők nem megfelelő sorrendje	537
13.3.3.2. Kivételkezelő a dinamikus memóriaterületen vagy a veremben.....	539
13.3.3.3. A kivételkeret-mutató érvénytelen.....	540
13.3.4. Egyéb módszerek a vissza-a-LIBC-hez típusú támadások elhárítására.....	541
13.3.4.1. A folyamatok címterének véletlenszerűvé tétele	542
13.3.4.2. Könyvtári függvények közvetlen meghívásának az észlelése.....	543
13.3.5. A lapok „GOT” és „IAT” attribútuma.....	546
13.3.6. Nagyszámú kapcsolat és kapcsolati hiba	546
13.4. Lehetséges jövőbeli féregtámadások.....	548
13.4.1. A retroférges elterjedtségének lehetséges növekedése	548
13.4.2. „Lassú” férgek a radar alatt.....	548
13.4.3. Polimorf és metamorf férgek	549
13.4.4. A súlyosabb károk veszélye	550
13.4.5. A biztonsági rések felfedezésének automatizálása környezeti tapasztalatok alapján.....	550
13.5. Összegzés.....	551
Hivatkozások	553
14. Hálózati szintű védelmi stratégiák	555
14.1. Bevezetés.....	555
14.2. Az útválasztók hozzáférési listáinak a felhasználása.....	556
14.3. Védekezés tűzfalal	559
14.4. A hálózati betörésérzékelő rendszerek.....	562
14.5. Légyfogó rendszerek	564
14.6. Ellentámadások	567
14.7. Korai figyelmeztető rendszerek.....	568

14.8. A férgek viselkedési mintái a hálózatban.....	569
14.8.1. A Blaster féreg elfogása.....	569
14.8.2. A Linux/Slapper féreg elfogása	571
14.8.3. A W32/Sasser.D féreg elfogása.....	573
14.8.4. A W32/Welchia féreg pingelési kérelmeinek elfogása	575
14.8.5. A W32/Slammer és a kapcsolódó biztonsági rések észlelése	576
14.9. Összegzés.....	578
Hivatkozások	578
15. A rosszindulatú kódok elemzésének módszerei	581
15.1. Saját víruselemző laborunk	581
15.1.1. Hogyan szerezhető be a szoftver?	583
15.2. Információ, információ, információ.....	584
15.2.1. Architektúrakalauzok.....	584
15.2.2. Microsoft-tudásbázis.....	585
15.3. Dedikált víruselemzés a VMWARE rendszerben	586
15.4. A számítógépes vírusok elemzésének a folyamata.....	588
15.4.1. Előkészületek	588
15.4.1.1. Gyorsvizsgálat	588
15.4.1.2. Szűrés.....	588
15.4.1.3. Tisztítás	590
15.4.1.4. A vírus kódjának gyors vizsgálata.....	591
15.4.1.5. Sztring kiíratása.....	592
15.4.1.6. Visszafejtés	593
15.4.1.7. „Feketedobozolás”	593
15.4.2. Kicsomagolás.....	594
15.4.3. Visszafejtés és dekódolás.....	595
15.4.4. A dinamikus elemzés módszerei	602
15.4.4.1. A fájlváltozások figyelése	603
15.4.4.2. Természetes fertőzésteszt goat- (áldozat) fájlok használatával	605
15.4.4.3. A beállításjegyzék-módosítások figyelése	607
15.4.4.4. Folyamatok és szálak megfigyelése.....	608
15.4.4.5. A hálózati portok figyelése	608
15.4.4.6. A hálózati forgalom lehallgatása és elfogása	610
15.4.4.7. A rendszerhívások nyomon követése.....	613
15.4.4.8. Hibakeresés	614
15.4.4.9. Víruselemzés szteroidokon.....	621
15.5. A rosszindulatú kódok gyűjteményének karbantartása.....	624
15.6. Automatizált elemzés: a digitális immunrendszer	624
Hivatkozások	627

16. Befejezés.....	629
Ajánlott olvasmányok.....	630
A biztonsággal és a korai figyelmeztetéssel kapcsolatos információk.....	630
Biztonsági frissítések.....	630
Számítógépesféregjárvány-statisztika.....	631
A víruskutatással kapcsolatos tanulmányok.....	631
Vírusirtók készítőinek partneradatai.....	631
Vírusirtó-tesztelők és hasonló oldalak.....	633
Tárgymutató.....	635